

Niet alle bijen zijn aardig

Een lezer van de *American Bee Journal* (2001/10) vraagt zich af hoe je moet handelen wanneer je wordt aangevallen door een zwerm zeer agressieve bijen. Hij verwijst hierbij naar enkele recente gebeurtenissen waarbij door steken getroffen slachtoffers het in enkele gevallen zelfs met de dood moesten bekopen. Hoe kun je ontkomen aan zo'n aanval (die overigens niet alleen bij geafrikaniseerde bijen voor kan komen), vraagt deze lezer zich af. Heeft het zin om even de tijd te nemen om je beroker te pakken teneinde de bijen te kalmeren? Bestaat er een chemisch spuitmiddel dat de bijen doodt en het slachtoffer geen kwaad doet? Volgens het blad hebben ervaringen met geafrikaniseerde bijen in het zuidwesten van de Verenigde Staten geleerd dat het beste middel is er ogenblikkelijk vandoor te gaan. Zorg ervoor dat de afstand tussen de bijen en jou binnen de kortste keren zo groot mogelijk is. Ga niet op de grond liggen en je onder je jas verstoppen, spring niet in een sloot, probeer je niet op de een of andere manier te verweren, maar vlucht. De praktijk heeft geleerd dat de meeste slachtoffers vallen onder oudere mensen, die niet meer zo goed ter been zijn om snel te kunnen ontkomen.

Een middel dat voor de bijen zeer giftig is en voor mensen en huisdieren betrekkelijk onschuldig, is water met een zeepoplossing. Wanneer men hiermee de bijen besproeit, tast het de waterdichte bescherming van hun lichaam aan en dringt het de ademhalingsorganen (tracheeën) in, waardoor de dieren verstikken. Deze methode wordt met goede resultaten onder meer gebruikt door politie en brandweer.

Helaas is het niet te vermijden dat betreurenswaardige incidenten met dodelijke afloop, die gelukkig maar zeer weinig voorkomen, in vele gevallen zullen leiden tot groot nieuws in de media.

Het lijkt me overigens niet nodig dat u uit het bovenstaande de conclusie moet trekken dat u voortaan voor alle zekerheid maar een emmer zeepsop in uw stal moet zetten. Onze Nederlandse bijen zijn over het algemeen toch erg aardig, vindt u niet? Als je tenminste weet hoe je met ze om moet gaan...

Imkeren in Zuid-Afrika

De bijen die in Zuid-Afrika gehouden worden zijn vaak niet zo aardig, schrijft *Die Suid-Afrikaanse Byetydskrif* (2001/3), al komt het toch ook wel voor dat je ze 'met 'n kortbroek en kort mouw hemp' kunt behandelen. Volgens dit blad zijn er in Zuid-Afrika ruim drieduizend

imkers, waarvan er een kleine duizend aangesloten zijn bij een imkersorganisatie. In totaal verzorgen zij zo'n 75.000 volken die vrijwel allemaal gehuisvest zijn in Langstrothkasten. Er zijn hobbyisten met een tot vijf volken voor hun plezier en eigen honing op tafel en professionals met duizenden volken.

De gemiddelde honingopbrengst per volk is in de loop van de twintigste eeuw sterk gestegen. Zo oogstte men in 1917 uit 65.000 volken gemiddeld 3,85 kg. Aan het eind van de jaren zestig was dit gestegen tot slechts minder dan acht kilo per volk, hetgeen aanleiding was de zaak nu maar eens grondig aan te pakken. Zo werd er in 1968 voor de eerste keer in Zuid-Afrika een imkerscongres georganiseerd. Tevens gingen imkers studiereizen naar het buitenland maken om zich op de hoogte te stellen van nieuwe ontwikkelingen in de bijenhouderij. Bovendien werd er op regeringsniveau een soort adviesorgaan voor imkers opgericht. Deze maatregelen bleven niet zonder gevolg: de jaren zeventig werden bekend als de gouden jaren van de Zuid-Afrikaanse bijenteelt, oogsten van meer dan dertig kilogram per volk werden heel gewoon en dat is eigenlijk tot op de dag van vandaag zo gebleven.

Natuurlijke invloeden hebben uiteraard ook grote invloed op de honingooigsten, de aanwezigheid van dracht bijvoorbeeld. Ook ziekten spelen een belangrijke rol; in de jaren 1918-21, daarna in 1954-56 en nogmaals in 1994-95 had men veel te lijden van Europees Vuilbroed. In 1992 bracht hevige regenval een zware slag toe aan het bijenras *scutellata* en de introductie in die tijd van Kaapse bijen (zie daarvoor VH&V in 'Bijen' van juli 2001) had desastreuze gevolgen: meer dan 60.000 volken legden het loodje. En nauwelijks waren de imkers deze ramp te boven of ze werden in 1997 geconfronteerd met de komst van de varroamijt, misschien de meest gevreesde bedreiging van de bijen in de wereld.

Weet u trouwens hoe de Zuid-Afrikanen het vertrek noemen waar ze hun honing slingeren? Uitswaai-plek.